

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXLVII. ad annum MDXXVII.

Parisiis, 1644

Constitutio Ad Removendos Abvsvs, Et Ordinatio Ad Cleri Vitam reformandam, per reuerendissimum in Christo patrem & dominum dominum Laurentium tituli sanctae Anastasiae, sanctae Romanae ecclesiae ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15644

ANNO
CHRISTI
1524.

CONSTITVTIO

AD REMOVENDOS ABVSVS,
ET ORDINATIO AD CLERI VITAM
reformandam, per reuerendissimum in Christo pa-
trem & dominum dominum Laurentium tituli sanctæ
Anastasiæ, sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyterum car-
dinalem Campegiū, ad Germaniam, &c. de latere
legatum, anno Domini millesimo quingentesimo vi-
gesimoquarto Ratisbonæ edita.

*Laurentius miseratione diuina tituli sanctæ Anastasiæ, Roma-
næ ecclesiæ presbyter cardinalis, per vniuersam Germaniam,
ac Hungariæ & Bohemiæ, Poloniæque regna, & quæcum-
que alia loca ad quæ nos declinare contigerit, domini nostri pa-
pæ & apostolicæ sedis legatus, ad perpetuam rei memoriam.*

Ex legationis officio a sede apostolica nobis commissō
obligamur, vt circa statum personarum ecclesiastica-
rum sub finibus nostræ legationis consistentium, in melius
reducendum, propensius cogitemus; vt quæ in eis a san-
ctorum patrum decretis & ordinatione deuiare perpen-
derimus, ad debitam reformationis normam dirigentes, eis
opem & operam adhibeamus efficaces. Nuper siquidem
cum sanctissimus dominus noster Clemens papa septimus,
cum pro pastoralis suo officio, tum pro ea affectione qua
inclytam nationem Germanicam paterne prosequitur,
intellectis eius fluctuationibus, hæreticorumque impieta-
te in dies crescente, nos ad vniuersam Germaniam suum
apostolicæ sedis legatum de latere miserit non aliam ob
causam, quam vt tranquillitati prouinciæ & saluti ani-
marum, quæ periclitantur ob dictam nuper natam im-
purissimam omnis hæreseos sentinam, consulat; quod
onus, licet humeris nostris impar, eius tamen præceptis
& mandatis obedire, vt tenemur, volentes, freti Christi
fauore seruatoris nostri, cuius negotium agitur, subiui-
mus: nihil hic prorsus nostris viribus tribuentes, aut præ-
terea cupientes, quam quod ad munus hoc feliciter im-
plendum attineat. Cumque aliquot mensium experien-
tia, multa collapsa & præter omnem opinionem difficul-

Concil. Tom. 34.

Ffff

tatibus plena perpenderit, cum serenissimo Ferdinando Hispaniarum principe, archiduce Austria, imperiali locumtenente generali, communicatis consiliis, concordis sententia particularem conuentum in ciuitate Ratisbonæ conuocare decreuimus: in quo vna nobiscum interfuerunt præfatus serenissimus princeps & archidux, reuerendissimus Matthæus sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sancti Angeli presbyter cardinalis archiepiscopus Saltzburgerensis, ac illustrissimi Guilielmus & Ludouicus palatini Rheni duces in superiori & inferiori Bauaria fratres germani, venerabiles in Christo patres, Bernardus episcopus Tridentinus, Ioannes administrator ecclesiæ Ratisbonensis, palatinus Rheni dux Bauariæ, ac nuntii siue oratores omnes cum pleno mandato venerabilium in Christo patrum & illustrissimorum principum Vigandi episcopi Bambergensis, Gregorii episcopi Spirensis palatini, Vvillelmi episcopi Argentinenensis, Christophori episcopi Augustensis, Hugonis episcopi Constantiensis, Christophori episcopi Basileensis, Philippi episcopi Frisingensis, palatini Rheni ducis Bauariæ, Ernesti administratoris ecclesiæ Patauiensis ac palatini Rheni ducis superioris & inferioris Bauariæ, & Sebastiani episcopi Brixinensis. Cum quibus pluribus hinc inde in discussionem allatis, & præcipue quibus consiliis, quibusque modis præfata nationi Germanicæ periclitanti confuleretur, paribus sententiis receptum fuit, hanc perditissimam hæresin rudi populo plausibilem, ob libertatem illi falso persuasam prætextu euangelicæ caritatis, non paruam habuisse occasionem partim a perditis moribus & vita clericorum, partim ob non diutius dissimulandum sacrarum sanctionum, ecclesiasticarumque constitutionum abusum, & proinde non parum momenti fore extirpandæ hæreticorum Lutheranorum & eorum sequacium sectæ, vt clerici ad honestatem vitæ moresque suos illos, quos diuus Paulus exigit & præscribit, debita censura reducti, abususque, laicos male offendentes, sublatis fuerint. Itaque habitis maturis deliberationibus, & piis consiliis præfatorum Ferdinandi principis, cardinalis, ac ducum & episcoporum, atque nuntiorum suorum, infra scriptos salutare aliquot tam necessariæ reformationis sacerdotum, presbyterorum,

religiosorum & clericorum modos præscribere, statuere, sancire, atque edere necessarium duximus. Quocirca auctoritate apostolica, qua fungimur in hac parte, statuta & ordinationes per nos, vt præfertur, editas ab omnibus & singulis archiepiscopis, episcopis, abbatibus, præpositis, decanis, archidiaconis, & aliis personis in ecclesiastica dignitate constitutis, ac parochialium ecclesiarum aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum rectoribus, presbyteris, religiosis, ac clericis, in vniuersa Germania residentibus, prout eos & eorum quemlibet respectiue tangit, aut tangere poterit in futurum, perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obseruari volumus, decernentes irritum & inane, si secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilo minus vniuersis & singulis archiepiscopis, episcopis, abbatibus, & aliis personis in ecclesiastica dignitate constitutis, nec non metropolitanarum & aliarum cathedralium ecclesiarum canonicis, ipsorumque archiepiscoporum & episcoporum officialibus & vicariis generalibus per præsentem committimus & mandamus, quatenus ipsi & eorum quilibet, & postquam pro parte illorum quorum interest, aut in futurum interesse poterit, fuerint requisiti, statuta & ordinationes huiusmodi, & horum singula, inuiolabiliter obseruari faciant, contradictores per censuras ecclesiasticas & alia iuris remedia compescendo, inuocato, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, non obstante constitutione felicis recordationis Bonifacii papæ octauæ, qua cauetur, ne quiuis extra suam ciuitatem & dioccesin, nisi in certis exceptis casibus, & in illis vltra vnã diætã a fine suæ diocesis, ad iudicium euocetur; seu ne iudices a sede apostolica vel eius auctoritate deputati, extra ciuitatem & dioccesin, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere præsumant. Et in Concilio generali de duobus diætis & personis, vltra certum numerum ad iudicium non vocandis, & aliis constitutionibus & ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Verum, quia difficile foret, præsentem literas ad singula loca ad quæ expediens fuerit, deferri; volumus & auctoritate apostolica decernimus, quod transumptis

præsentium literarum, manu notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, ea fides adhibeatur, quæ eisdem originalibus, si essent exhibitæ vel ostensæ, adhiberetur. Et vt huiusmodi statuta & ordinationes ad singulorum notitiam deducantur, vniuersis locorum ordinariis, auctoritate apostolica præfata in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, quatenus statuta & ordinationes huiusmodi per se, vel alium, seu alios in eorum ecclesiis vel ciuitatibus publicent, seu publicari faciant, quæ post publicationem ipsam eosdem, quorum interest, aut interesse poterit, perinde arctent, ac si eis personaliter intimatæ essent, aut intimarentur. Tenor vero statutorum & ordinationum prædictarum sequitur & est talis:

I.

Rom. 10. Cum potissimum anima verbo, quod ex ore Dei procedit, viuat: id autem nec passim, nec ab omnibus expediat prædicari, admonente Apostolo, qui inquit: *Quomodo enim prædicabunt, nisi mittantur?* ideo statuimus & ordinauimus, vt non liceat cuiquam, etiam religionem professo, ac quomodolibet exempto, euangelium docere, nisi ab ordinario vel eius vicario, tam moribus quam doctrina probatus fuerit, facta fide per patentes literas, quæ præter notarii mercedem gratis prorsus concedantur. Missi itaque atque probati euangelicum negotium tractabunt recte, sobrie, & pure, loca quæque recondita magis & abstrusa, intellectuque difficilia, non ad nouum & adulterinum sensum, sed iuxta sanctorum patrum, & ab ecclesia receptorum doctorum, præcipue Cypriani, Chrysostomi, Ambrosii, Hieronymi, Augustini & Gregorii exponant & interpretentur. Omni etiam opere studeant, ne pro veris somnia & aniles fabulas, pro certis dubia, pro receptis apocrypha, & iamdudum explosa, damnataque ab orthodoxa ecclesia, tendant vel depromant; idque omni modestia, ne vnquam eos ad conuicia iniuriasque delabi contingat, locusque ille cum populi offendiculo dehonestetur. Itaque ordinarius aliquot excellenti doctrina præditos constituat, qui per diocesim inquirant, qui sint ad euangelicam doctrinam idonei disseminandam, qui- que ad impias nouitates & perfidiam aliquam non de-

AD CLERI GERMANIÆ REFORM. 597

flectant, vt remedia adhibeantur, quo populus recte instituat in Christiana lege: & ab ea deficiens, ne secum alios trahat, debite coerceatur: cultus diuinus obseruetur, peragaturque his modis & ritibus, qui per manus sanctorum patrum nobis traditus, & per maiores nostros obseruatus est in sacrificio altaris, officiis defunctorum, canonicis horis, ceterisque diuinis laudibus atque ceremoniis.

II.

Hinc hortamur atque monemus omnes & singulos, qui sacris initiati sunt, vt viuant vitam, quam professio exigit, & Christus requirit, inquit: *Sic luceat lux vestra* Matth. 5. *coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in caelis est.* Cum vestitu honesto incedant, quem Paulus alicubi praescripsit. Quapropter singulari 1. Tim. 2. cura intendat quisque praelatus, ne hi quibus praest, in sacris ordinibus constituti, vestes varii coloris velut virgatas & fimbriatas deferant, sed longis atque talaribus vtantur. Nulla arma induant, nisi itinerantes: barbam & comam non nutriant, coronam & tonsuram deferentes, tum summopere curantes, ne quem laicorum indecentia vestitus offendant, vt sacris Canonibus cautum est.

III.

Insuper tabernas publicas euitent, nisi eas peregre proficiscentes ingredi oporteat, & tam inibi quam domi & alibi a crapula & ebrietatibus, omnique ludo a iure prohibito, blasphemis, rixis, ac aliis quibuscumque excessibus & offensionibus penitus abstineant. Choreas, spectaculaque & conuiuia publica vitent, ne ob luxum petulantiamque eorum, nomen ecclesiasticum male audiat.

IV.

Cumque secundum Apostolum, *Nemo militans Deo* 1. Tim. 2. *se se negotiis saecularibus implicare debeat*: nemini liceat contra prouincialia statuta & synodalia domi suae tabernam comptandique locum aperire laicis: quoniam non raro sequi solent ebrietatem rixae, caedes, & multa hoc genus scelera, quae sacerdotalem polluunt dignitatem. Praeterea negotiationibus mercimoniisque more mercatorum abstineant.

V.

* autem Sacerdotes * quoque curati, quique vicem eorum re-

Ffff iij

ferunt, subditos in remediis & aliis iuribus parochialibus, ultra ea quæ sibi de iure debentur, non grauent, vltraque depositionem, eos ad peractiones septimi, tricesimi vel anniuersarii peragi faciendas non cogant, tum præter oblationes festis solennibus fieri solitas, cum illa pro arbitrio fieri debeant, ab inuitis non exigant.

VI.

De sepultura quoque ac administratione sacramentorum, aliisque spiritualibus pacisci, aut aliquid ab inuito exigere nemo possit aut debeat, & propter eiusmodi a parochianis neglecta, cuiquam non liceat aliquod sacramentorum denegare, neque propter debita quempiam ab ecclesiastica sepultura prohibere. Parochialia tamen iura, quæ vsus recepit, & debentur altari seruenti, per prædicta non abrogamus.

VII.

Cum autem in diocæsis non sit eadem consuetudo, & inter subditos & pastores multa & varia emergant diffidia, pastoribus quibusdam plura exigere propensis, subditis vero ob penuriam & egestatem reclamantibus & recusantibus: ordinamus, quod quilibet ordinarius infra sex menses post præsentium publicationem, omnibus propensis, beneque & sufficienter examinatis super prædictis, certam legem ordinationemque vna cum principum aut dominorum sæcularium consilio, quos ista negotia tangunt, constituat, ne viduæ, pupilli & alii pauperes nimium vltra vires iniuste grauentur; quod nos, si neglectum fuerit, si in prouincia affuerimus, vel successor noster, habita de his plena informatione, facturos pollicemur, aut rem ipsam sanctissimo domino nostro relaturi sumus, qui huic rei prospiciendæ iudices deputabit.

VIII.

Conuiuia presbyterorum, quæ in exequiis & fraternitatibus publice in tabernis hucusque exhibita sunt, prorsus abrogamus, quod plerumque laicis sint scandalo; si autem conuiuium vel consuetudo, vel locorum distantia exiget, fiat illud in domo sacerdotis, honesteque, non ad luxum, sed ad necessitatem, instruatur. Siquidem neque comestationi, neque comotationi vacandum est sacerdotibus, cum quod ne audiant; *Quorum Deus venter*

Philip. 3.

est: tum quod officii eorum est, & sobrie & caste pro peccatis Deo dona sacrificiaque offerre.

IX.

Porro ne & ipsi videantur pecuniæ aucupium magis, quam salutis animarum studium amplecti, dum laicos grauiora delicta confessos hinc inde remittunt non sine famæ rerumque dispendio: constituimus & ordinauimus, vt deinceps quilibet confessor absoluere possit laicos contritos & confessos a quibuscumque peccatis occultis, quantumcumque grauibus & enormibus, quæ ordinarii suæ auctoritati referuauerant, exceptis dumtaxat homicidis, hæreticis & excommunicatis, ad episcopum vel eius vicarium mittendis. Quo autem ad clericos, nihil, quo ad hoc statutum, intelligatur innouatum. Pro condonatione autem & remissione peccatorum, quam absolutionem vocant, nihil omnino ab inuito exigant.

X.

Statuimus quoque iuxta Apostoli sententiam, quæ dicit, nemini cito esse manum imponendam; ne cui teme-^{1. Tim. 5.} re cura animarum committatur. Itaque probetur prius per episcopum vel eius officialem, etiam religionem professus. Nec liceat vlli, vicarium ecclesiæ & plebi suæ sufficere, illamve locare, siue emolumentum, quod absentia nomine recipiet, constituere sine auctoritate episcopi aut vicarii. Nam cum os boui trituranti non sit alligandum,^{1. Cor. 9.} episcopi vel officialis arbitrio eiusmodi emolumenta locationum & absentiarum moderanda censemus.

XI.

Domos quoque, fundosque dotales beneficiorum lapsos instaurent possessores, quantum necessitas postulauerit, reparataque in debita structura conseruent, & per archidiaconos & decanos rurales, ac alios ad quos de iure vel consuetudine spectat, vbi negligentes fuerint, per subtractionem prouentuum auctoritate nostra arctius compellantur.

XII.

Expresse cauemus, ne cura ecclesiarum beneficiorumque concedatur religionem quamcumque professis, etiam exemptis. Quod si hætenus aliqui admissi vel recepti essent, nisi de voluntate fauoreque superioris sui, legiti-

misque causis constitit, extra sua monasteria degerē nequaquam sibi integrum fore putent, quando illos sic vagos, per ordinarios vel vicarios ad superiores suos, per victus denegationem aut alia iuris remedia remittendos esse iubemus.

XIII.

Monasteriorum prælati vnitas ecclesias habentes, prædictos vicarios perpetuos vel ad nutum amouendos, in eisdem ecclesiis in posterum non constituent, nisi prius per ordinarios aut eorum vicarios vt idonei & apti fuerint admissi. Ecclesiæ tamen suis monasteriis vnitæ vsque adeo propinquæ, quod religiosi earundem curam habituri, sub religione in monasterio sub debitaque obedientia stare possent, modo sint habiles & idonei, per huiusmodi religiosos prouideri possint. Id quoque permittimus de monasterio, quod tam tenue est, vt debitam sustentationem habere nequeat, volentes religiosos & qualitercumque exemptos, curata beneficia habentes, ordinario loci esse subiectos. Cumque in ecclesia Dei magis præstet, paucos bonos & doctos, quam plures indoctos & imperitos habere ministros, id quod ratio nostrorum temporum exigere videtur: idcirco deinceps non initientur sacris ordinibus, nisi viri morum vitæ candore & doctrina præ ceteris spectati, probatique per testimonium examinis rite seruandi.

XIV.

Quod attinet ad ordinatos in vrbe vel in alia quacumque aliena dicecesi, sancimus, vt & illi suarum ordinationum literas & titulos ostendant; & simili modo ad diuina peragenda prius non admittantur, quam ab episcopo vel vicario seu officiali fuerint rite admissi.

XV.

Præterea, cum nihil æque conueniat omnibus numeris, ac eos esse mundos qui vasa Domini portant, & in sacrario operantur, quales sacerdotes constituit ipse Dominus, qui quotidie sacrosancta tractant, & in illis versantur: Igitur volumus, atque iuxta sanctiones canonicas feliciter a diuis patribus institutas sancimus, vt caste continenterque viuant. Sacerdotes concubinarij, incontinenterque vitam agentes, Canonum pœnis in ordinem redigantur,

AD CLERI GERMANIÆ REFORM. 601
gantur, nulla consuetudine eis, nulla conniuentia, imo
damnosa pralatorum negligentia patrocinate.

XVI.

Quo vero ad quæstores, qui vulgo stationarii appellantur, statuimus, ne quis quauis auctoritate & literarum occasione, vel ad prædicandum, vel subsidia eleemosynasque colligendas se ingerat, vtcumque se iactet indulgentiis abundare, nisi prius literæ admissiois & approbationis ordinariorum vel vicariorum ab eo prolata fuerint, adstringentes ipsos ordinarios, vt tales admittant, qui probæ vitæ testimonium habeant, & de prædicatione sua, dum opus erit, rationem reddere possint, eleemosynis piorumque obligationibus non abufuri per luxum proprium, religione iurifurandi affirmaturi, se nec quotam nec totam colligendi facultatem certa summa pecuniarum pactos esse. Fratribus tamen Mendicantibus integras saluasque concessiones a sede apostolica factas relinquimus.

XVII.

Et vt pastor agnoscat vocem ouis, & illa vicissim vocem pastoris audiat, tollaturque omnis vacandi occasio: ordinamus, quod presbyteri peregrini & ignoti, ad Misfarum sacrificium non admittantur, nec vltra mensis spatium in consortio presbyterorum tolerantur, nisi exhibeant literas admissiois alterius ex archiepiscopis vel episcopis, in cuius diœcesin se transtulerint, ac documenta & literas testimoniales sui ordinarii, a cuius diœcesi proxime discesserunt, quibus de eorum ordinibus & honestate constet, ne aliquis incorrigibilis post perpetratos excessus, impune ad aliam diœcesin transeundo euadat.

XVIII.

Vt autem Christi fidelium eleemosynæ in vsum, pro quo erogantur, vertantur: non liceat procuratoribus seu vitricis fabricarum, in singulis ecclesiis quidquam de pecuniis ad fabricam prouenientibus distribuere, aut in ædificiorum vel alterius rei vsum dispensare sine rectoris scitu, sed ad armaria fabricæ reponantur, vt hætenus seruatum est, duabus vel tribus clauibus pro loci consuetudine tenendis: quarum vna ipsi rectori seruanda tradatur, obseruato vfu, in clauibus & rationibus reddendis a principibus & superioribus hætenus recepto.

Concil. Tom. 34.

Gggg

XIX.

Statuimus quoque & ordinamus, ne episcoporum in pontificalibus vicarii, in consecrandis ecclesiis & altaribus, quod sacri iubent Canones, quidquam omnino exigant, excepta procuratione. Conuenit namque, vt pro qualitate status ipsorum, episcopi prospiciant, præstando præcipue pensiones super fructibus mensæ episcopalis a sede apostolica constitutas, ne aliquid attentare habeant in dedecus episcopalis dignitatis.

XX.

Nec ab re, imo iustis de causis adducti, festorum multitudinem constringendam esse duximus: statuentes & ordinantes, vt de cetero dominica dies, quæ in gloriam dominicæ resurrectionis ad nos vsque a primitiua ecclesia maxime celebris semper habita est; dies quoque natiuitatis Christi, sancti Stephani, Ioannis & Innocentium, circumcissionis, epiphaniarum, paschæ cum feria secunda & tertia dumtaxat, ascensionis, Georgii, pentecostes cum feria secunda & tertia dumtaxat, corporis Christi, & præsertim quatuor beatæ Virginis, purificationis, annuntiationis, assumptionis & natiuitatis; natalitia apostolorum, Ioannis Baptistæ, Magdalenæ, Laurentii, dedicationis, Michaelis, omnium sanctorum, Martini, Nicolai & Catharinæ, & per diocesin Saltzburgensem festiuitates sancti Ruperti, sicut hæcenus obseruatæ fuere, celebres quoque & festi habeantur. In ceteris autem festiuitatibus, quacumque ratione vel institutis vel receptis, & quæ sub præcepto celebrari debeant, permittimus, liberumque cuique facimus, vt Missa audita, ad operas suas, quibus suam suorumque alimoniam quærere cogitur, redire possit: Festis tamen dedicationum & patronorum principalium nihil derogantes, quoad eorum celebrationem in cathedrali sede, ciuitateque ac loco etiam episcopalis residentia dumtaxat.

XXI.

Cumque in certis locis & diocesibus inter pastores & gregem, propter nuptiarum celebritatem, quam alii inthronizationem, alii solennizationem vocare solent, multa & iurgia & scandala eueniant: declaramus & statuimus, quod matrimonia in conspectu ecclesiæ possint solenni-

zari, nullo ab ordinario ad hoc consensu petito, aut quapiam re pro ea exposita, exceptis tamen tota quadragesima, vltima hebdomada aduentus, festis paschæ, pentecostes & natiuitatis dominicæ, cum octauis ac diebus Rogationum. Ieiunia quoque ab ecclesia instituta, sub debito obedientiæ sanctæ ecclesiæ catholicæ in posterum indici debent, omisso excommunicationis verbo, ne infirmorum conscientia offendantur, cum his temporibus pietas pene omnis iaceat, sacerdotibusque parum deferatur.

XXII.

Vt igitur extinctus cultus excitetur, populusque non fiat in dies negligentior, statuimus vt propter eadem clericorum, persona tantum, non autem locus interdicendus veniat, nisi cætu concursuque populari facinus patratum esset.

XXIII.

Inhibemus insuper, ne in posterum episcopi clericis legitimis, ab intestato decedentibus, in patrimonialibus bonis, aut industria propria acquisitis, succedere possint aut debeant.

XXIV.

Cumque quotidie ob nouas, imo iam olim damnatas hæreses, apostatarum numerus tam religiosorum, quam sacerdotum in immensum crescat, quamplurimis eorum vxores ducentibus; vt ergo hæc sacrilegia impunita non remaneant, concedimus quibuscumque principibus, statibusque potestatis sæcularis, eorumque officialibus facultatem, vt eiusmodi apostatas & sacrilegos capere possint, modo reos ipsos ordinariis infra tempus debitum tradant & assignent, absque aliqua in eos tortura & animaduersione, debite puniendos: quibus enixe mandamus, vt omni posita mora fauoreque, diligentius quam hæctenus factum fuit, iuxta sacras sanctiones omnino puniant facinorosos; adeo quod criminis enormitate exoptulante, possit episcopus, seruata forma capituli primi de hæreticis in sexto, reum curiæ sæculari relinquere, vel ad perpetui carceris ærumnam damnare. Negligentia autem ordinariorum ad apostolicam sedem deducta, iudices ecclesiastici ab ea deputabuntur, qui constituto de ordinariorum negligentia, ad preces principum aliorumque sæcularium

reos maxime hæreseos meritis pœnis afficient. Quod iam episcoporum quidam, vt accepimus, de beneficiorum pensionibus atque absentis decimas exigant, cum sit in contrarium iuri, longeque præstet male inductos vsus delere, quam inusitatum quid admittere: idcirco decimas eiusmodi vltèrius exigi soluique interdiciamus, vsusque talem qualitercumque receptum cassantes, cassatumque esse censentes.

XXV.

Item improbamus, & vt absolum prorsus reiicimus, ab episcopis medios exigi fructus de beneficiis, quæ vnus sustentationi vix sufficiunt, vt sunt quæ non excedunt valorem trigintaduorum Rhenensium, de quibus in Romana curia medii fructus non exiguntur. Quod etiam ab ordinariis obseruandum esse præcipimus, nisi concordatis aliter cautum esset, vel honesta ratione aliquid, sine tamen reprehensibili grauamine, recipiant.

XXVI.

Ceterum quo maior fiat coniunctio, firmaque magis inter prouinciales stabiliatur concordia totius prouinciæ, antiquum morem Synodorum innouantes, statuimus vt singulo triennio post pascha prouinciale Concilium celebretur.

XXVII.

Ad hæc, cum beneficia propter officia iuxta patrum sanctiones dari consueuerint, fierique vix possit vt in tanta præbendorum caterua non reperiatur, qui officii oblitus horas negligat canonicas: hinc statuentes volumus & ordinamus, vt locorum ordinarii per archidiaconos & decanos de huiusmodi sacerdotibus negligentibus sese diligenter edoceant, & secundum vnus cuiusque negligentiam atque desidiam, fructus perceptos vel in vtilitatem ecclesiæ, vel in vsus pauperum vertant. Quod si post legitimas monitiones & simul primam correctionem, in eadem negligentiam, quæ dissolutæ prorsus mentis indicium est, quis relabatur, tum beneficio etiam ecclesiastico priuetur. Collatorique vel patrono de alio idoneo prouidendi aut præsentandi sit potestas.

XXVIII.

Sanctionem patrum, qua ecclesiastica sepultura priua-

tur, quisquis non confessus, nec eucharistiæ paschali tempore communionem sumpserit, inuiolabiliter obseruandam esse statuimus, ac ubi quem contigerit inopinata morte obire inconfessum, sepultura præfata illum carere non volumus, modo ipsius curato constet, vel doceat ille, ipsum secundum iam dictam sanctionem confessum esse, & simul communicatum, aliudque non obstet canonicum impedimentum.

XXIX.

Ad tollendam execrabilem blasphemiam diuini nominis, ac diuorum, quos temnere fas non est, statuimus & ordinamus, vt quicumque clericus vel sacerdos Deo palam maledixerit conuiciis contumeliisque, atque adeo obscænis verbis incesserit Deum & Dominum nostrum Iesum Christum, aut nunquam satis laudatam matrem eius gloriosam Virginem, pari blasphema lingua impetuerit, aliosque sanctos blasphemauerit, fructuum vel bonorum priuatione, seu aliis pœnis, pro qualitate blasphemix & delicti, plectatur.

XXX.

Contra simoniæ labem non discedimus a patrum sanctionibus, iubentes eas sub pœnis in illis contentis obseruari.

XXXI.

In fortilegos, diuinaculos, incantatoresque clericos, quos tam sacræ leges quam patrum decreta execrantur, statuimus & ordinamus, vt arbitrio superiorum infamia notentur: si qui moniti non destiterint, ordine amouentur: inque monasterium ad tempus iuxta arbitrium superioris relegentur, beneficiis officiisque suis ecclesiasticis priuati. Ceteri autem pseudochristiani, de fideque parum probe sentientes, citra delectum personarum, hæretici quoque vel Iudaismum referentes, a sancta congregatione Christianorum procul arceantur. Contraque eos diligenti inquisitione procedatur per ordinarios vel eorundem vicarios aut hæreticæ prauitatis inquisitores, vel per iudices a sede apostolica, vel per nos deputandos, vt non respiscentes pœnis puniantur debitis.

XXXII.

Prohibemus etiam tam clericis quam laicis, de sacro-

Gggg iij

sancta fide temere, præcipue inter pocula atque conuiuia, disceptare: iniungentes sacerdotibus, vt omni modestia vtantur, & peculiariter operam impendant nouo veterique testamento legendo, vt par est, ne per otia in vitia voluptatesque labantur.

XXXIII.

Statuimus & ordinamus, vt quilibet episcopus diligenter prouideat atque in primis id curet, vt vicarii, siue perpetui, siue pro nutu positi, competentem viuendi portionem assequantur, ne detur eis anfa suos subditos ob rei familiaris penuriam grauandi. Porro, quod proxime accedit ad apostolorum institutionem, moremque primitiæ ecclesiæ, hortamur, cum prælatos, tum reliquos sacerdotes, vt meminerint pauperum, & elemosynis studeant alter alterum vincere.

XXXIV.

Sunt item pleraque alia a summis pontificibus, sacris Conciliis, prouincialibusque & synodalibus constitutionibus, prodita, quæ mire decent & adornant candorem vitæ clericalis. Nec minus obuiant ostendiculis, quæ Christus passim cauenda præcepit, quæ velut sancta teneri & obseruari mandamus, transgressores secundum Canones ipsos prædictasque constitutiones puniri volentes.

XXXV.

Inhibentesque propterea omnibus & singulis vicariis & officialibus, nec non & archidiaconis & decanis ruralibus, aliisque, ad quos criminum denuntiatio correctioque quomodolibet spectant, aut quibus id per ordinarios committeretur, ne ad excessus transgressionesque alicuius dictarum constitutionum, statutorum & ordinationum nostrarum, ob pecuniam etiam vltro oblatam, aut alterius rei gratia conniueant, sed potius ad pœnas de iure vel consuetudine debitas, contra delinquentes pro delicti qualitate & officii sui debito procedant. Atque vt ita fiat, quoniam nihil proderit leges condere, nisi sint qui conditas iuent, mentemque earum exequantur, vtque refloreat catholica fides, ecclesiasticaque dignitas, hæresibus radicitus extirpatis, suum locum recuperet: idque vix alio medio aptius atque commodius fieri possit, quam Synodis; itaque priscum Synodorum morem renouare cupientes sta-

tuimus & ordinamus, vt fingulo anno saltem Synodus dioecefana opportuno tempore a fingulis epifcopis celebretur cum potioribus prælatiſ, decaniſ ruralibuſ, viriſque digniſ. In quibuſ per quartas deſignentur iudiceſ, qui diligenter intendant, ſi ſtatuta prædicta ac alia per Synodoſ de ſcitu epifcopi ſtatuenda, obſeruentur, inuocato ad hoc, ſi opus fuerit, brachio ſæculari. Mandanteſ propterea, vt huiuſ noſtræ conſtitutioniſ ordinationiſque ſerieſ, in præfatiſ Synodiſ tam prouincialibuſ quam dioecefaniſ, in earumdem principio diligenter legatur, ne quiſ in futurum ignorantiam prætexere poſſit.

Datum Ratiſbonæ a natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo vigefimo quarto, Noniſ Iulii, pontificatuſ præfati domini noſtri papæ anno primo.

Vifa. Iul. Flo. Montinuſ.
D. de Paternina.
G. Prego.

ANNO
CHRISTI
1527.

CONCILIVM SENONENSE,

PRO REFORMATIONE ECCLESIE CELEBRATVM
ſub reuerendiſſimo domino Antonio a Prato, tituli ſanctæ Anaſtaſiæ præſbytero cardinali, Senonenſi archiepiſcopo, Galliarum ac Germaniæ primate, nec non Albigenſi epifcopo, Franciæ cancellario, inchoatum anno Domini MDXXVII. & conſummatum anno ſequenti tempore Clementiſ papæ VII.

Antoniuſ miſeratione diuina, tituli ſanctæ Anaſtaſiæ ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ præſbyter cardinaliſ, archiepiſcopuſ Senonenſiſ, Galliarum & Germaniæ primas, Albigenſiſ epifcopuſ, ac Franciæ cancellariuſ, vniuerſiſ præſentſ hoc ſcriptum inſpecturiſ, ſalutem in eo qui eſt omnium vera ſaluſ.

CVM frequenſ Conciliorum celebratio agri dominici præcipua ſit cultura, quæ vepreſ, ſpinas & tribuloſ hæreſeon extirpat, exceſſuſ corrigit, deformata reformat, & vineam Domini ad frugem vberimæ fertilitatiſ adducit; generalia autem non facile poſſint aut ſoleant aduari, quibuſ ſuboleſcenteſ errorum fibræ animaduerſionis tempeſtiuæ farculo præcidantur, prouide admodum a